

Neumann Gustav Eduard (1798-1869)

Badacz flory Sudetów

Urodził się 2 sierpnia 1798 roku w Chojnowie (Haynau), w rodzinie kupca, który po śmierci żony przeniósł się z 8-letnim synem do Wrocławia, gdzie otworzył kawiarnię przynoszącą w ciężkich latach po roku 1806 niezbyt wielki dochód. W latach 1811-14 Neumann uczęszczał do wrocławskiego Gimnazjum św. Macieja, zaś po maturze trafił do apteki swego wuja, Krebsa, w Twardogórze (Festenberg). Uczył się tu zawodu aptekarza, a jednocześnie wykonywał wszelkie możliwe prace domowe, z czyszczeniem butów, praniem ubrań i oporządzaniem koni włącznie. Wraz ze swym wujem przeniósł się następnie do nowej apteki w Naschmarkt, a po czterech i pół roku nauki, zdawszy egzamin na pomocnika aptekarskiego, wyjechał w roku 1818 do Berlina.

Jego nowy pryncypał, dr Gottfried Flittner, członek wielu towarzystw naukowych, był dla niego wzorem wykształconego i sumiennie podchodzącego do swej pracy aptekarza. W wolnych chwilach uczęszczał Neumann w Berlinie na wykłady chemii prof. Turte i brał udział w posiedzeniach Towarzystwa Farmaceutycznego. Po roku powrócił na Śląsk i, wobec nieuchronności powołania do trzyletniej służby wojskowej, zgłosił się do armii na ochotnika. Z pomocą wuja jeszcze podczas służby wojskowej uzyskał uprawnienia defektariusza, po czym udał się do Berlina, gdzie przed komisją, w skład której wchodził m.in. prof. Link, zdał egzamin i uzyskał „zgodę na prowadzenie apteki w dużym mieście”. Wobec braku pieniędzy dokument taki na niewiele się przydawał i Neumann musiał zadowolić się otrzymaną w roku 1825 koncesją na otwarcie apteki w Radkowie (Wünschelburg).

Mając jedynie 100 pożyczonych talarów kupił dom i urządził w zadowalającym stopniu aptekę, a ponieważ skutecznie walczył nie tylko z trudnościami finansowymi, ale i z medycznym partactwem oraz szeroko rozpowszechnionymi przesądami, zdobył sobie szybko wśród mieszkańców Radkowa szacunek, przychylność i zaufanie. Powierzali mu oni różne funkcje i stanowiska, z których zatwierdzane kolejnymi wyborami stanowisko rajcy piastował do końca życia. Dzięki umiejętnemu planowaniu zajęć Neumann znajdował również czas na działalność naukową, w której pierwsze miejsce zajmowała botanika. W wolnych chwilach badał florę Gór Stołowych, Karkonoszy i Masywu Śnieżnika, szczególnie duży wkład wnosząc do znajomości drzew szpilkowych. Dzięki jego doniesieniom poznano wiele nowych stanowisk różnych gatunków skalnic, turzyc, sosen i in. Ciekawym pomysłem Neumanna było założenie w Radkowie niewielkiego ogrodu botanicznego, w którym każdy zobaczyć mógł zebrane przez niego podczas częstych wypraw rośliny występujące w górskich obszarach Śląska. Ogród ten z czasem stał się znany nawet w kręgach rządowych, w związku z czym Neumann otrzymał z Berlina pismo z wyrazami uznania dla swej pracy. Ponieważ był coraz bardziej znaną postacią, do współpracy zaprosił go radca sanitarny, dr Weltzel z Kłodzka, który powierzył mu opracowanie rozdziału o florze i klimacie do swej książki o Dusznikach Zdroju (Reinerz) i ich okolicach, a na jego doniesienia powoływał się zarówno Wimmer w „Flora von Schlesien”, jak i Goeppert w pracy o kopalnych paprociach.

Piękny okres w życiu Neumanna zamknął się, gdy niewielkie dochody, jakie przynosiła mu apteka, wskutek rozwoju prężnej konkurencji skurczyły się jeszcze bardziej. Obarczony rodziną podjął w roku 1840 dodatkową pracę jako ekspedytor pocztowy. Odtąd praca ta pochłaniała mu cały ten czas, który wcześniej mógł poświęcać na wycieczki i badania naukowe. W roku 1863

Norddeutschen Apotheker-Verein, do którego należał od roku 1844, uczciło 50-lecie jego pracy, nadając mu godność członka honorowego. Dwa lata później przekazał aptekę synowi, a sam, choć coraz bardziej dokuczały mu stany zapalne oczu, pracował nadal na poczcie. Rankiem 7 października 1869 roku również poszedł do pracy, potwierdził podpisem przyniesiony mu ponowny wybór na stanowisko rajcy i, nieoczekiwanie dla wszystkich, zmarł na atak serca. Po śmierci do zbioru rękopisów Śląskiego Towarzystwa Kultury Ojczyściej trafiła jego nie opublikowana praca „Flora von Reinerz, vom pflanzengeographischen Standpunkte betrachtet”.

Źródła:

Oelsner T. 1870. Jber. Schl. Ges. vaterl. Kultur. S. 328-331.
Oelsner T. 1870. Schles. Prov. Blätt. N. F. 9. S. 233-235.